

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. október 26.

KÖRNYEZETVÉDELMI ISMERETEK

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez
(az értékelő tanárok részére)

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatóak.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van. Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

A tesztfeladatoknál csak az egyértelmű javítás fogadható el! Ha a vizsgázó a helyes válaszok számánál több választ jelölt meg, akkor a többlet válaszok számával a pontszámot csökkenteni kell. A feladatokra kapott pontszám nem lehet negatív.

I. Tesztfeladatok**Összesen 40 pont*****Egyszerű választás*****Karikázza be a helyes válasz betűjelét!***(Minden helyes válasz 2 pont.)***12 pont**

1. Atmoszféra rétegei a földfelszíntől távolodva:
  - a) troposféra, sztratosféra, mezosféra, exosféra, termosféra
  - b) sztratosféra, troposféra, mezosféra, termosféra, exosféra
  - c) **troposféra, sztratosféra, mezosféra, termosféra, exosféra**
2. Környezeti elem:
  - a) **föld, élővilág, épített környezet**
  - b) hőmérséklet, vízellátottság
  - c) talajok tápanyagtartalma
  - d) fény
3. α -bomlás:
  - a) Az atommagban neutronból lesz proton, elektron kibocsátása közben.
  - b) **A bomlás után visszamaradó atom rendszáma kettővel, tömegszáma négyvel csökken.**
  - c) A folyamat során a protonok száma eggyel nő, a nukleonok száma változatlan.
4. A sűrűségkülönbség elvén alapuló eljárások közé tartozik:
  - a) szűrés
  - b) komposztálás
  - c) **ülepítés**
5. A világörökségi helyszínek:
  - a) Magyarországon nem található ilyen
  - b) **nemzetközi védelmi kategória**
  - c) kijelölését az UNESCO Ember és Bioszféra Bizottsága végzi
6. A biogáz előállítás:
  - a) **anaerob biológiai eljárás**
  - b) folyamata oxigén jelenlétét igényli
  - c) a keletkező biogáz 70%-a szén-dioxid, 30%-a metán

Négyféle asszociáció**Írja a helyes válasz betűjelét az állítások után!****20 pont***(Minden helyes válasz 2 pont.)*

- A) Populáció
- B) Társulás
- C) Mindkettő
- D) Egyik sem

7. Egyed alatti szerveződési szint. .... **D**8. Szaporodási közösség. .... **A**9. Szupraindividuális szerveződési szint. .... **C**10. Az élőhelyen térben és időben együtt élő populációk kapcsolatrendszere. .... **B**11. Egy fajba tartozó egyedek tényleges szaporodási közössége. .... **A**

- A) Eleveniszapos szennyvíztisztítás
- B) Merülőtárcsás szennyvíztisztítás
- C) Mindkettő
- D) Egyik sem

12. Anaerob eljárás. .... **D**13. Hártás rendszerű aerob biológiai szennyvíztisztítás. .... **B**14. A módszer apró mikrobatelepekből álló szuszpenzió alapul. .... **A**15. Pelyhes, aerob rendszerű biológiai szennyvíztisztítás. .... **A**16. A lebontási folyamataikhoz mikroszervezetekre, oldott oxigénre és tápanyagra van szükség. .... **C****Többszörös választás****Az alábbi feladatoknál válassza ki a helyes válasz betűjelét, és azt írja a kipontozott helyre!***(Minden helyes válasz 2 pont.)***8 pont**

- A, ha 1., 2., 3. igaz
- B, ha 1., 3. igaz
- C, ha 2., 4. igaz
- D, ha 4. igaz
- E, ha 1., 2., 3., 4. igaz

17. A derítés során: .... **E**

- 1. a hatásfok kis iszapsűrűség esetén segéd-derítőszer alkalmazásával javítható
- 2. a nem ülepedhető kolloid anyagokat távolítjuk el
- 3. víztisztításra derítőszerként alumínium-szulfát és vas-szulfát is alkalmazható
- 4. koaguláció, flokkulálás és fázisszétválasztás történik

18. Természetvédelmi terület: ..... **A**

1. lehet országos jelentőségű természeti érték
2. területtel rendelkező természeti érték
3. lehet helyi jelentőségű természeti érték
4. tájképi adottságokban gazdag nagyobb, általában összefüggő terület

19. A rácsok feladata a szennyvíztisztításban: ..... **B**

1. rácsszemét leválasztása
2. iszapok víztelenítése
3. a rács mögötti gépészeti, illetve technológiai berendezések védelme
4. a lebegőanyag eltávolítása a szennyvízből

20. Az adszorpció: ..... **C**

1. a gázoknak folyadékban való elnyelődése
2. anyagok különböző halmazállapotú fázisok határfelületén történő felhalmozódása
3. kémiai eljárás
4. felületi megkötő képességet jelent

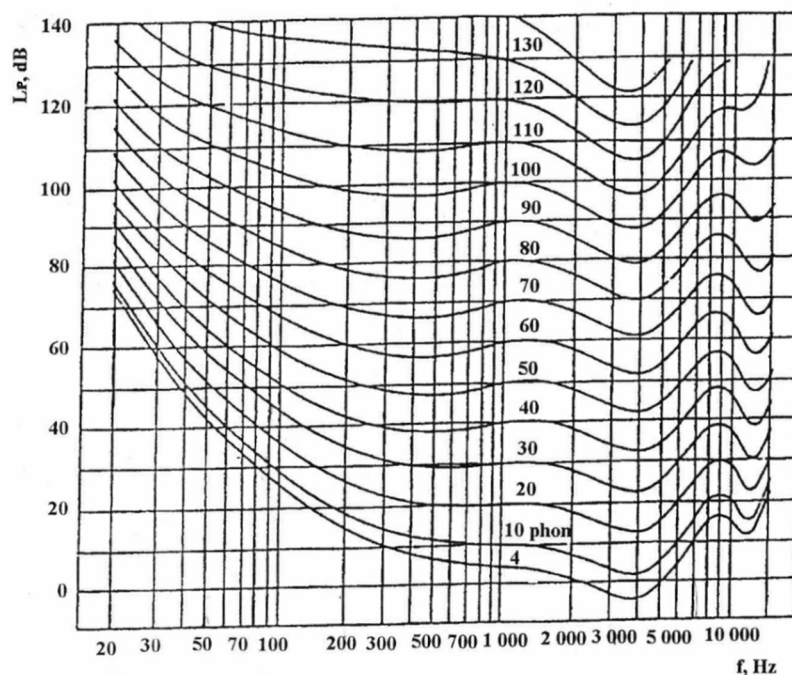
II. Számítást igénylő és ábrafelismerési feladatok

1. feladat

Határozza meg az alábbi hangok szubjektív hangosságát a phone-görbék segítségével!
(Minden helyes válasz 2 pont, mértékegység nélküli megoldásra csak 1 pont adható!)

10 pont

- a) 100 Hz, 50 dB   **40 phon**
 b) 7000 Hz, 80 dB   **79 phon**
 c) 2 kHz, 70 dB   **72 phon**

Forrás: Birkó, S., Borián, Gy., Bubonyi, M., Budayné Juhász, N., Cserkútiné Illés, Á., Forgács, J., Lukács Lászlóné, Molnár, F., (2011). *Környezettechnika példatár*. Budapest: VITUKI Nonprofit Kft.

d) Állapítsa meg, hogy az alábbi állítások igazak (I) vagy hamisak (H), írja a kipontozott részre a megfelelő betűjelet!

(Minden helyes válasz 1 pont)

30 dB-es zaj vegetatív problémákat okoz az emberi szervezetben ..... **H**

65 dB feletti zaj kizárólag pszichés hatásokkal jár az emberek többségénél ..... **H**

85 dB feletti zaj a hallószerv károsodásához vezethet ..... **I**

120 dB felett a dobhártya átszakadhat ..... **H**

2. feladat

A táblázatban jelölje x-szel, melyik folyamatra jellemző az adott állítás! **5 pont**

(Minden helyes válasz 1 pont)

Jellemző	Emisszió	Transzmisszió	Immisszió
Légszennyező anyag kibocsátás egy kéményen keresztül	x		
Levegőterhelés	x		
Határértékének mértékegysége kg/m ² /év			x
Terjedés, keveredés		x	
Légszennyezettség			x

3. feladat

Oldja meg az alábbi feladatot!

16 pont

(A számolási feladatban a mértékegység nélküli megoldásra pont nem adható! A feladat más módszerrel is megoldható, amennyiben a megoldás logikailag helyes, az adott feladatrészre a pont megadható!)

A felszíni vízből vett mintában 60 mg CaSO₄-ot, és 95 mg Mg(HCO₃)₂-ot mértek dm³-enként.

$$M_{\text{CaSO}_4} = 136 \frac{\text{g}}{\text{mol}}; \quad M_{\text{Mg(HCO}_3)_2} = 146 \frac{\text{g}}{\text{mol}}; \quad M_{\text{CaO}} = 56 \frac{\text{g}}{\text{mol}}$$

Számítsa ki a felszíni víz állandó, változó és összes keménységét mmol/dm³-ben és német keménységi fokban!

Állandó keménység:

$$M_{\text{CaSO}_4} = 136 \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 136 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}$$

$$n_{\text{CaSO}_4} = \frac{m_{\text{CaSO}_4}}{M_{\text{CaSO}_4}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$n_{\text{CaSO}_4} = \frac{60 \text{ mg}}{136 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}} = 0,44 \text{ mmol} \quad 1 \text{ pont}$$

$$V_{\text{felszíni víz}} = 1 \text{ dm}^3$$

$$c_{\text{állandó}} = \frac{n_{\text{CaSO}_4}}{V_{\text{felszíni víz}}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$c_{\text{állandó}} = \frac{0,44 \text{ mmol}}{1 \text{ dm}^3} = 0,44 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3} \quad 1 \text{ pont}$$

1 nk°-ú az a víz, mely 10 mg/dm³ kalcium-oxiddal (CaO) egyenértékű kalcium és magnéziumionot tartalmaz:

$$M_{\text{CaO}} = 56 \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 56 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}$$

$$n_{\text{CaO}} = \frac{m_{\text{CaO}}}{M_{\text{CaO}}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$n_{\text{CaO}} = \frac{10 \text{ mg}}{56 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}} = 0,18 \text{ mmol} \quad 1 \text{ pont}$$

$$1 \text{ nk}^\circ \longrightarrow 0,18 \text{ mmol} \quad 1 \text{ pont}$$

$$x \text{ nk}^\circ \longrightarrow 0,44 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3}$$

$$x_{\text{állandó}} = 2,44 \text{ nk}^\circ \quad 1 \text{ pont}$$

Változó keménység:

$$M_{\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2} = 146 \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 146 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}$$

$$n_{\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2} = \frac{m_{\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2}}{M_{\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$n_{\text{Mg}(\text{HCO}_3)_2} = \frac{95 \text{ mg}}{146 \frac{\text{mg}}{\text{mmol}}} = 0,65 \text{ mmol} \quad 1 \text{ pont}$$

$$V_{\text{felszíni víz}} = 1 \text{ dm}^3$$

$$c_{\text{változó}} = \frac{n_{\text{változó}}}{V_{\text{felszíni víz}}} \quad 1 \text{ pont}$$

$$c_{\text{változó}} = \frac{0,65 \text{ mmol}}{1 \text{ dm}^3} = 0,65 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3} \quad 1 \text{ pont}$$

$$1 \text{ nk}^\circ \longrightarrow 0,18 \text{ mmol} \quad 1 \text{ pont}$$

$$x \text{ nk}^\circ \longrightarrow 0,65 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3}$$

$$x_{\text{változó}} = 3,61 \text{ nk}^\circ \quad 1 \text{ pont}$$

Összes keménység:

$$c_{\text{összes}} = c_{\text{állandó}} + c_{\text{változó}} = 0,44 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3} + 0,65 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3} = 1,09 \frac{\text{mmol}}{\text{dm}^3} \quad 1 \text{ pont}$$

$$\text{Összes keménység} = 2,44 \text{ nk}^\circ + 3,61 \text{ nk}^\circ = 6,05 \text{ nk}^\circ \quad 1 \text{ pont}$$

4. feladat

Párosítsa az alábbi szennyező anyagokat az eltávolításukhoz szükséges berendezéssel és a hozzá kapcsolódó környezettechnikai eljárással! **12 pont**

(Minden helyes válasz 1 pont)

Szennyeződés: homok, nem ülepezhető kolloid méretű lebegőanyag, gravitációs erő hatására kiülepezhető anyag, rácsszemét, fertőző mikroszervezetek, szerves anyag

Berendezés: ~~fertőtlenítő medence, Mélyépterv-vízgép típusú derítő,~~ homokfogó, síkrács, Lipcsei-medence, csepegtetőtestes szennyvíztisztító

Környezettechnikai eljárás: aerob lebontás, szűrés, derítés, ~~ülepítés,~~ oxidáció, ülepítés

Szennyeződés	Berendezés	Környezettechnikai eljárás
nem ülepezhető kolloid méretű lebegőanyag	Mélyépterv-vízgép típusú derítő	derítés
gravitációs erő hatására kiülepezhető anyag	Lipcsei-medence	ülepítés
rácsszemét	síkrács	szűrés
fertőző mikroszervezetek	fertőtlenítő medence	oxidáció
szerves anyag	csepegtetőtestes szennyvíztisztító	aerob lebontás
homok	homokfogó	ülepítés

5. feladat

Írja a kipontozott részre a nemzetközi védelmi kategória megnevezését! **6 pont**

(Minden helyes válasz 2 pont)

Kiemelkedően értékes, nemzetközileg is jelentős vizes élőhelyek, melyeknek célja a vízimadarak fészkelő és táplálkozási területeinek védelme. **Ramsari területek**

Egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. **Natura 2000-es területek**

Azon jellegzetes szárazföldi és tengerparti ökoszisztémák, amelyek az UNESCO Ember és Bioszféra Programja (MAB) keretében nemzetközileg elismertek. **Bioszféra rezervátum**

6. feladat**Oldja meg az alábbi feladatot!****11 pont**

a) Három különböző talajmintából sorra bemérünk 50-50 g-ot. Az Arany-féle kötöttségi szám (K_A) meghatározása során a képlékenység felső határának eléréséhez a következő vízmennyiségek voltak szükségesek:

Minta	Vízmennyiség cm^3
1. minta	12,9
2. minta	20,5
3. minta	33,2

Számítsa ki az Arany-féle kötöttségi szám értékeit az egyes mintákra, majd a 1. táblázat segítségével állapítsa meg a talajok fizikai talajféleségét!

Fizikai talajféleség	Arany-féle kötöttség
Durva homok	<25
Homok	25-30
Homokos vályog	31-37
Vályog	38-42
Agyagos vályog	43-50
Agyag	51-60
Nehéz agyag	61<

1. táblázat

1. minta:

$$K_A = \frac{V_{1.minta}}{m_{1.minta}} \cdot 100$$

1 pont

$$K_A = \frac{12,9 \text{ cm}^3}{50 \text{ g}} \cdot 100 = 25,8$$

1 pont

Az 1. minta fizikai talajfélesége: homok

*1 pont***2. minta:**

$$K_A = \frac{V_{2.minta}}{m_{2.minta}} \cdot 100$$

1 pont

$$K_A = \frac{20,5 \text{ cm}^3}{50 \text{ g}} \cdot 100 = 41$$

1 pont

A 2. minta fizikai talajfélesége: vályog

*1 pont***3. minta:**

$$K_A = \frac{V_{3.minta}}{m_{3.minta}} \cdot 100$$

1 pont

$$K_A = \frac{33,2 \text{ cm}^3}{50 \text{ g}} \cdot 100 = 66,4$$

1 pont

A 3. minta fizikai talajfélesége: nehéz agyag

*1 pont***b) Ismertesse az Arany-féle kötöttségi szám fogalmát!***2 pont*

Az Arany-féle kötöttségi szám az a 100 g légszáraz talajra vonatkoztatott vízmennyiség, amelyet a talaj a képlékenység felső határán tartalmaz.